

Posudek na diplomovou práci

Mgr. Ivany Křížkové: *Idea ženství v díle filozofky Marie Štechové*

Diplomantka si zvolila dosud samostatně nezpracované téma, a to postavu Marie Štechové, která byla intelektuálně činná zejména v první polovině 20. století a po jisté odmlce pak v 50.-60 letech 20. století. Diplomantka navázala na svou diplomovou práci, kterou obhájila na Katedře filozofie Ostravské university, v níž se zabývala zejména pozdními nepublikovanými rukopisy této autorky. V závěru této práce se stručně zmínila i o názorech Marie Štechové na ženu a ženskost - a právě toto téma se mělo, alespoň podle názvu, stát ústředním tématem posuzované diplomové práce.

Již při letmém pohledu na její strukturu práce a členění však zjišťujeme, že tomuto tématu je věnována menší část práce (od s. 39 po s. 67, tedy 27 stran). Autorka se jej sice dotýká i v dalších částech práce, ale zde pouze informativně - uvádí problémy, jimž jsou jednotlivá díla věnována, což nemožno považovat za jejich genderovou analýzu. Za poměrně nepřehledné považuji samotné členění práce, a zejména obsah jednotlivých kapitol, kdy se informace prolínají a opakují (často i celé citáty, např. na s. 17 opakování citátu ze s. 13, na s. 21 opakování citátu ze s. 4, a další). Ve strukturování a obsahu práce nacházíme jisté nelogičnosti, např. ve 2. kapitole *Dílo a myšlení M. Štechové* rozlišuje Ivana Křížková čtyři období, když pak analyzuje (kap. 5) myšlení M. Štechové z genderové perspektivy, pracuje již pouze se 3 obdobími; zasazení do dobového myšlenkového rámce (kap. 3) je potřebné, ovšem v podobě, jak je nacházíme v práci, jde o jeho velmi zúžené pojetí – nacházíme zde pouze velmi stručné medailonky dvou žen (Zdenky Háskové a Albíny Dratvové), které diplomantka podle svých slov zvolila proto, že buď měly svým myšlením k M. Štechové nejbližší anebo byly v dané době nejvýraznější (nevíme však, co se týká první a co druhé z žen) (s. 30). Navíc, v kapitole o Zdence Háskové vychází pouze ze sekundární literatury o této osobnosti, což považuji v dané souvislosti za nepřijatelné. Kapitola o ohlasech na dílo M. Štechové je jistě zajímavá, ale byla by patrně logičtější až na závěr celé práce; není také jasné, proč analýza témat v myšlení této filozofky postupuje od sexuality přes manželství k obrazu ženství, patrně i sexualita a manželství patří do obrazu ženství a měly by být spíše podkapitolami této kapitoly. Také tvrzení diplomantky, že se snažila o ucelený náhled na ženu a na její život v českých zemích na počátku 20. století (s. 2) neodpovídá obsahu předložené práce.

Největším nedostatkem práce je její popisnost a absence analýzy založené na promyšleném genderovém metodologickém konceptu – diplomantka ve svém textu v podstatě opakuje to, co pak uvádí vlastními slovy Marie Štechové v citátech. Pokud se snaží do textu vložit odkaz na nějakou teoretickou koncepci (což se děje velmi zřídka), většinou je tento odkaz využitý málo nebo je bez dalšího vysvětlení nefunkční (např. na s. 17: Štechová používá ve svém popisu vztahu Čechů a Slováků *koloniálních konstruktů*, na s. 54 neústrojně použité porovnání Freudovy koncepce a koncepce S.de Beauvoir, a to vzhledem k datu vzniku, publikování a českým překladům jejich myšlenek, navíc tyto teoretické koncepty nejsou v textu diplomantkou dále analyticky využity). Tato skutečnost jí také zabraňuje vyrovnat se s rozpory ve vyjádřeních samotné M. Štechové, které pak v práci nacházíme na různých místech bez komentáře (např. na s. 28 citát o službě druhým, na s. 32 důraz na osobní svobodu, neobětování se se druhým, na

s. 51 tvrzení, že Štechová neuvažovala o manželství jako nástroji k utlačování žen, na s. 52 pak, že se podle ní žena podřizovala muži a manželství bylo odepřením její vlastní podstaty a svobody – to není utlačování?), případně se dostává do rozporu sama se sebou (např. na několika místech tvrdí, že M. Štechová měla k náboženství vždy blízko (např. s. 15), a na s. 18 nacházíme tvrzení, že se *najednou* obrací k náboženství, na s. 57 píše, že podle Štechové je žena rovna muži, na s. 57, že žena nemůže být rovnocenná muži). Tato metodologická neukotvenost diplomantky a absence teoretického aparátu genderové analýzy činí z předložené práce sice zajímavý a zcela jistě vítaný počín, ale počín, který je kromě již uvedené popisnosti poznamenán i mnohými stylistickými neobratnostmi, které mají dosah na obsah sdělení. Není možné je všechny uvést, proto jen na ukázkou: např. Toto smýšlení budu časově koncipovat do již *předurčených*??? období jejího života (s. 3), dle Heczkové byla akademicky vzdělanou profesorkou, *zda titul profesorky opravdu obdržela, se dá dohledat například v Archivu Univerzity Karlovy* – tak obdržela nebo neobdržela???? (s. 5), bojovat za práva žen, za práva jako je *zavedení podmínek pro domácí práce a péči o děti, či jiné rodinné aktivity do širšího sociálního kontextu*??? – (s. 13), bojuje za práva žen, ale i za práva *obyčejných* žen (obyčejné ženy nejsou ženy?), atd.

Na autorku mám několik otázek k obhajobě:

- 1/ V jakém smyslu stojí v dnešní době žena v centru vědeckého literárního diskurzu? (s. 1)
- 2/ Jaký převrat máte na mysli na s. 17? (cyklem studií slovenských měst po převratu)
- 3/ Jaké koloniální konstrukty máte na mysli v tvrzení ze s. 17 (Štechová používá ve svém popisu vztahu Čechů a Slováků koloniálních konstruktů)?
- 4/ Vysvětlíte, jak měli rozvedení nekatolíci zachovávat manželskou věrnost? (s. 49)
- 5/ V jakém slova smyslu je pojem ženy triviální a mnohdy nepřístupný? (s. 57)
- 6/ Je podle Vás významový rozdíl mezi pojmem rovnost a rovnocennost?

V práci se vyskytují nepřesnosti, překlepy a gramatické chyby: např. v obsahu je Abstrakt uveden na s. 6, i když v textu není číslován, Abstract pak na s. 1, taktéž v textu nečíslován, v příloze č. 1 je uveden další bratr Marie JUDr. Jaroslav Štech, ale v textu jej diplomantka neuvádí, v životopise chybí údaj o roku úmrtí M. Štechové, mnohé tituly v textu nejsou uvedeny v seznamu literatury (např. Vrba, R. ze s. 27), překlep „dostála“ místo „dosáhla“ na s. 27 a další překlepy.

Závěr:

Diplomová práce Mgr. Ivany Křížkové: *Idea ženství v díle filozofky Marie Štechové* je zpracovaná na úrovni, která umožňuje doporučit ji k obhajobě. Jde o pokus systematického pojednání o životě, díle a myšlení filozofky Marie Štechové, již dosud nebyla věnována samostatná práce, a to s důrazem na genderovou problematiku. Avšak vzhledem k připomínkám, které jsem uvedla v posudku, z nichž považuji za poměrně zásadní zejména absenci využití teoretického aparátu genderové analýzy a z toho vyplývající popisnost práce ji na základě úspěšné obhajoby navrhuji klasifikovat známkou **dobře (3)**.